

norge

eøs-midlene

årsrapport 2008–2009

UTENRIKSDEPARTEMENTET

innhold

Solidaritet og samarbeid	3
Dette er EØS-midlene	4
Viktige bidrag på strategiske områder	5
Arbeidet i perioden 2008–2009	8

MILJØ

Betydelig innsats for å bedre miljøet	12
Bidrar til lavere energiforbruk i Polen	14

KULTURARV

Gjør kulturarven tilgjengelig	16
Redder kulturskatter i Tsjekkia	18

HELSE OG BARN

Integrerer roma-barn i skolen	20
Bedre helse og oppvekst	21
Bidrar til å bekjempe smittsomme sykdommer	22

DET SIVILE SAMFUNN

Viktige bidrag til det sivile samfunn	24
Fremmer toleranse og åpenhet	26
Skal øke den frivillige innsatsen i Polen	27

FORSKNING OG UTDANNING

Felles innsats for å styrke forskning og utdanning	28
Forsker på karbonlagring	29
Ny kunnskap om klimaendringer	30

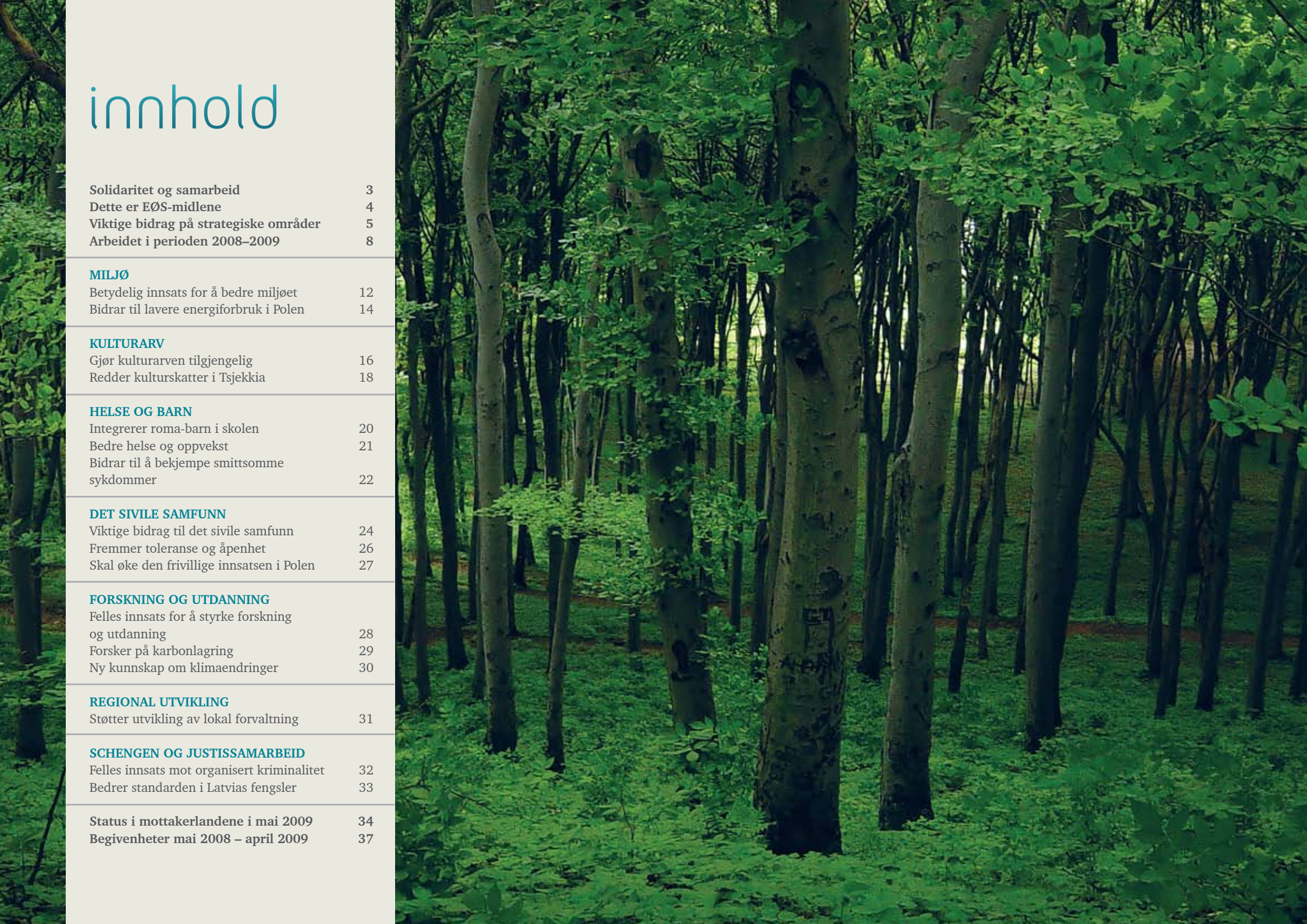
REGIONAL UTVIKLING

Støtter utvikling av lokal forvaltning	31
--	----

SCHENGEN OG JUSTISSAMARBEID

Felles innsats mot organisert kriminalitet	32
Bedrer standarden i Latvias fengsler	33

Status i mottakerlandene i mai 2009	34
Begivenheter mai 2008 – april 2009	37

Solidaritet og samarbeid

EØS-midlene gir et viktig bidrag til å redusere sosiale og økonomiske ulikheter i Europa. Ikke minst er dette viktig i en tid da mange frykter at krisen i verdensøkonomien skal sette utviklingen tilbake og føre til at forskjellene i Europa igjen vil øke. Vi ønsker å bidra for å skape et solidarisk og trygt Europa. Det er i vår interesse, så vel som i en alleuropeisk interesse.

For Norge har det vært et mål at støtten fordeles i nær dialog med mottakerlandene, på områder som landene selv prioriterer og hvor Norge har langsiktige interesser. Eksempler på dette er konkrete tiltak innen miljø, helse, forskning og på justisfeltet. EØS-midlene har også gitt oss mulighet

til å bidra på områder hvor vi ser at det er behov for å styrke innsatsen, slik som det sivile samfunn og overfor barn og unge.

EØS-midlene har ført til økt kunnskap om og interesse for Norge. Mange av prosjektene vi støtter har norsk samarbeidspartner. Utveksling av kunnskap og erfaringer foregår innenfor allerede etablerte relasjoner, men det knyttes også nye kontakter og etableres nye former for samarbeid. Det er lagt grunnlag for et langsiktig, faglig samarbeid blant annet innen forskning, politi og kulturminnevern. Vi er opptatt av å videreføre slike positive ringvirkninger også i fremtidige bidrag.

Fem års innsats ser ut til å gi gode resultater. Spennvidden og variasjonen i prosjektene er stor. Jeg har selv hatt gleden av å oppleve det engasjement og eierskap som de som gjennomfører prosjektene viser. Våre ambassader i mottakerlandene forteller

at EØS-midlene er en døråpner i arbeidet med å styrke vårt samarbeid med de nyeste EU-landene. Det er en viktig side ved EØS-midlene.

I denne årsrapporten kan du lese om noen av de 1250 prosjekter og fond som støttes, og om arbeidet på norsk side fra mai 2008 til april 2009. Selv om programperioden nå formelt er avsluttet, fortsetter innsatsen. Prosjektaktiviteter vil foregå i ytterligere to år. Erfaringer og resultater tar vi med oss når vi sammen med mottakerlandene skal utforme fremtidige bidrag til sosial og økonomisk utjevning i Europa.

Jonas Gahr Støre
utenriksminister

Dette er EØS-midlene

EØS-avtalen har en målsetting om å redusere sosiale og økonomiske forskjeller i det utvidete EØS-området. Gjennom EØS-midlene bidrar Norge til at disse målene nås. I tillegg er det et mål å stimulere til økt kontakt og samarbeid mellom Norge og mottakerlandene.

FORDELING AV MIDLER 2004 – 2009

Mottakerland	Totalt bidrag (mill. euro)
Polen	558,63
Ungarn	135,06
Tsjekkia	110,91
Romania*	98,50
Slovakia	70,33
Litauen	67,26
Latvia	53,76
Spania	45,84
Bulgaria*	41,50
Hellas	34,26
Estland	32,76
Portugal	31,32
Slovenia	18,59
Kypros	4,66
Malta	3,62
Totalt	1 307,00

Norges andel av det totale bidraget er på om lag 1 270 millioner euro.

* Gjelder for perioden januar 2007 – april 2009.

Norge har bidratt til sosial og økonomisk utjevning i de minst velstående landene i EØS-området siden Norge ble en del av det indre marked i 1994. Utjevning blant landene bidrar til å gjøre det indre marked mer funksjonsdyktig.

Ti milliarder

For perioden mai 2004 – april 2009 består EØS-midlene av tre finansieringsordninger; EØS-finansieringsordningen, Den norske finansieringsordningen og Samarbeidsprogrammene med Bulgaria og Romania. Norge, Island og Liechtenstein bidrar med til sammen 1,3 milliarder euro i denne femårsperioden. Norges andel er på mer enn 10 milliarder kroner, eller om lag 97 prosent av den totale støtten.

EØS-midlene støtter konkrete utviklingsprosjekter i EUs 12 nyeste medlemsland, samt Hellas, Portugal og Spania. Støtten går til definerte områder som miljøvern, helse og barn, bevaring av europeisk kulturarv, forskning, utdanning, Schengen-tiltak og styrking av det sivile samfunn. Innsatsområdene er nedfelt i avtaler Norge har inngått med hvert enkelt mottakerland.

Enkeltprosjekter og fond

EØS-midlene går i all hovedsak til enkeltprosjekter som av omfang normalt er på 250.000 euro eller mer. I tillegg er det opprettet en rekke særskilte fond. Blant disse er fond for frivillige organisasjoner (NGO-fond), stipendfond, og fond for regional utvikling. Fondene støtter mindre tiltak enn det som gjelder for enkeltprosjekter, slik at man når søkere og prosjekter som ellers ikke ville ha kommet i betraktning.

Det er aktører i de 15 mottakerlandene som mottar støtten, og som er ansvarlige for å gjennomføre prosjektene. Blant disse er statlige, regionale og lokale myndigheter,

offentlige og private institusjoner og organisasjoner. Norske aktører involveres i EØS-midlene gjennom ulike former for prosjektsamarbeid.

Giverlandene beslutter

Mottakerlandene har vært ansvarlig for nasjonal utvelgning av prosjekter. Giverlandenes sekretariat i Brussel (FMO) har vurdert og kvalitetssikret de prioriterte søknadene. Norge, Island og Liechtenstein har fattet endelig beslutning om et prosjekt innvilges støtte fra EØS-midlene eller ikke. Samarbeidsprogrammene med Bulgaria og Romania forvaltes av Innovasjon Norge.

Prosjektene som mottar støtte fra EØS-midlene må følge EUs regelverk for statsstøtte og for offentlige anskaffelser, slik at det er åpen konkurranse om levering av varer og tjenester. Det legges stor vekt på overvåking, kontroll og revisjon i regelverk og retningslinjer. Gjennomføringen av finansieringsordningene skjer i tett dialog og samarbeid mellom giverland og mottakerland. ■

Viktige bidrag på strategiske områder

Støtten fra Norge går til viktige områder som mottakerlandene selv har prioritert, og hvor Norge har langsiktige interesser. Dette omfatter tiltak innen helse, miljø, forskning og justisfeltet.

Avsluttes i 2011. Kun et fåtall prosjekter er formelt avsluttet ved utgangen av april 2009. Det er derfor for tidlig å evaluere resultater av innsatsen. Prosjektaktiviteter kan foregå til april 2011. Først etter den tid vil det foreligge en sluttrapport for EØS-midlene 2004–2009.

Alle midler fordelt. Samtlige midler som Norge har stilt til rådighet er ved utgangen av programperioden fordelt til enkeltprosjekter av høy kvalitet og særskilte fond i alle 15 mottakerland. Støtten går til konkrete tiltak innen viktige områder som mottakerlandene selv har prioritert, og som er i tråd med nasjonale strategier. Disse innsatsområdene er det i stor grad også i Norges interesse å støtte.

Viktige bidrag. Støtten fra Norge er betydelig. Responsen i mottakerlandene viser at EØS-midlene dekker viktige behov. Ordningene er mottatt med entusiasme og har skapt stor aktivitet – i stor grad i regioner og lokalsamfunn utenfor hovedstadsområdene.

Styrker miljøinnsatsen. EUs nye medlemsland har store miljø- og klimautfordringer. Det har derfor vært i Norges interesse å bidra til å heve miljøkvaliteten i disse landene. Om lag en firedel av EØS-midlene går til konkrete tiltak innen miljøsektoren. Dette omfatter energieffektivisering og fornybar energi, vannrensing, avfallshåndtering, miljøovervåking og bevaring av biologisk mangfold. ▶

I Ungarn repareres de historiske klokke-
klokkene i Matthias-kirken i
Budapest, som står på UNESCOs
liste over verdensarv.

Bevarer kulturarven. I 2004 fantes det i liten grad midler nasjonalt eller fra EU til bevaring av kulturarv i mottakerlandene, og landene ønsket selv å prioritere dette området. Kulturarv er det nest største innsatsområdet målt i støttemidler. Prosjektene skaper aktivitet og sysselsetting i lokal-samfunnene. De gjør kulturminnene mer tilgjengelige for publikum, og bidrar til økt bevissthet om egen identitet og historie.

Innsats for helse og barn. Det tredje største innsatsområdet, helse og barn, støtter folkehelseiltak som smittevern og aktivitetstilbud for barn og unge, integreringstiltak for barn med særlige behov, opprusting av helseinstitusjoner og opplæringstiltak for helsepersonell. Forebygging og behandling av hiv/aids, og tiltak for integrering av minoriteter og utsatte grupper, blant annet roma, er blant fokusområdene.

Styrker det sivile samfunn. Et aktivt sivilsamfunn er viktig for samfunnsutviklingen. Gjennom NGO-fondene er Norge en av de

største bidragsyterne til det sivile samfunn i Sentral-Europa og de baltiske landene. Bidrag fra internasjonale givere har avtatt de siste årene, og finanskrisen har forsterket denne trenden. Støtten fra EØS-midlene er derfor svært populær. NGO-fondene støtter prosjekter innen miljø, menneskerettigheter og demokrati, sosial integrering samt kapasitetsbygging. Fondene bidrar også til å utvikle forholdet mellom stat og det sivile samfunn.

Positivt omdømme. EØS-midlene bidrar til å skape et positivt omdømme av Norge og til å spre informasjon om EØS-samarbeidet. Mange av prosjektene er synlige i lokal-samfunnet. Finansieringsordningene har bidratt til en tettere politisk dialog og samarbeid mellom Norge og myndighetene i EUs nyeste medlemsland. Dette gjelder særlig de baltiske landene og Polen.

Faglig samarbeid. Det er skapt nye og varige arenaer for samarbeid mellom fagmiljøer innen ulike sektorer i Norge og mottakerlandene. Konkret prosjektsamarbeid handler for det meste om utveksling av kunnskap og

erfaringer. I stor grad videreføres eksisterende samarbeid, men det er også etablert nye relasjoner og nye former for samarbeid. I tillegg har EØS-midlene bidratt til å etablere tettere kontakt og samarbeid på etatsnivå innenfor områder som politi- og justisvesen, helse, utdanning, forskning og lokal forvaltning. ■

SLIK FORDELES EØS-MIDLENE

Fremme av kystkultur som en faktor for lokal utvikling er tema for et prosjekt i Portugal, der Museum Nord og Universitetet i Tromsø deltar.

Arbeidet i perioden 2008–2009

Arbeidet med EØS-midlene i den femte perioden, fra mai 2008 til april 2009, har i hovedtrekk vært konsentrert om å sikre tildeling av alle støttemidler innen fristen, effektivisere forvaltningen av finansieringsordningene samt styrke arbeidet med resultatstyring, overvåking og kontroll.

Alle 15 mottakerland fremsendte prioriterte prosjektsøknader til giverlandene innen fristen 31. januar 2009. Med dette var utvelgingsprosessen i mottakerlandene avsluttet. Ved utgangen av april 2009 var til sammen 1250 prosjekter, fond og programmer vedtatt av Norge og de to andre giverlandene Island og Liechtenstein. Figuren på side 7 viser samlet støtte fordelt på ulike innsatsområder.

Om lag 200 millioner euro (1,7 milliarder kroner) er kanalisert gjennom 69 særskilte

Noen av prosjektene som gjennomføres i Tsjekkia ble presentert på en utstilling i Praha.

fond. Dette muliggjør støtte til søkere og prosjekter som ellers ikke ville ha kommet i betraktning. Dette gjelder særlig fond for frivillige organisasjoner (NGO-fond) og fond for utveksling av studenter, elever og lærere (stipendfond).

Utbetalinger til vedtatte prosjekter skjer etterskuddsvis, basert på påløpte kostnader. Ved utgangen av perioden var det utbetalt om lag 220 millioner euro fra Sekretariatet i Brussel (FMO) til mottakerlandene. FMO er i kontinuerlig dialog med mottakerlandene om fremdrift i prosjektene, både for å sikre at prosjektene gjennomføres som forutsatt og for å utarbeide realistiske prognoser for utbetalingstakt.

Samarbeid med Norge

Det er ikke krav om at prosjektene som støttes av EØS-finansieringsordningene skal ha norsk samarbeidspartner. Norske myndigheter og en rekke norske fagmiljøer har arbeidet for å tilrettelegge for ulike former for samarbeid. I snitt har om lag 20 prosent av de vedtatte prosjektene norsk partner. Det er flest

samarbeidsprosjekter innenfor innsatsområdet forskning. Mange av disse prosjektene har miljø eller helse som tema.

Totalt er mer enn 200 norske organisasjoner og institusjoner involvert i ulike former for prosjektsamarbeid. Dette omfatter i stor grad forskningsmiljøer samt universitets- og høyskolesektoren. En rekke norske statlige aktører, kommuner og fylkeskommuner og frivillige organisasjoner er også involvert.

I tillegg kommer 50 prosjekter under Samarbeidsprogrammene med Bulgaria og Romania. Disse prosjektene har fokus på miljø, energi og bærekraftig produksjon. Blant de norske partnerne finner vi både private og offentlige aktører, samt representanter for arbeidslivets parter (KS og LO).

Det er opprettet forskningsfond i flere land, et polsk kulturutvekslingsfond, samt fond for regionalt samarbeid – hvor det er et krav om norsk partner for å motta støtte.

Mål- og resultatstyring

Et fåtall prosjekter er hittil avsluttet. Det er derfor for tidlig å oppsummere måloppnåelse og faktiske resultater av innsatsen. Det legges stor vekt på å kunne dokumentere resultatene systematisk. Mye arbeid er lagt ned i å utarbeide kriterier for måloppnåelse for de vedtatte prosjektene og innenfor de ulike innsatsområdene. Statistikk- og rapporteringsverktøy på sektor-, land- og overordnet nivå er også forbedret i perioden.

Det er foretatt to gjennomganger av fokus- og innsatsområder under EØS-midlene i perioden 2008–2009; en gjennomgang av energieffektiviseringsprosjektene i Polen samt en gjennomgang av kulturarvinnsetten i Tsjekkia. Se side 14 og 18. I 2009 og 2010 vil det bli igangsatt flere gjennomganger og evalueringer. Noen av disse vil ha et geografisk fokus, mens andre vil se på innsatsen innenfor en bestemt sektor i alle mottakerland. Rapportene offentliggjøres på EØS-midlenes hjemmeside (www.eeagrants.org) og Europaportalen.

Midtveisevaluering

Etter initiativ fra Utenriksdepartementet (UD) organiserte Norad i 2008 en uavhengig midtveisevaluering av EØS-finansieringsordningene. Norad engasjerte PricewaterhouseCoopers til å gjennomføre oppdraget etter en anbudskonkurranse. Rapporten konkluderer med at EØS-midlene er mottatt med stor entusiasme i landene, at prosjektene dekker viktige behov og at støtten er i tråd med nasjonale strategier og EUs strategier. Rapporten fremhever at EØS-midlene har muliggjort støtte til søkere og prosjekter som er for små for andre ordninger, og at fondene for frivillige organisasjoner er særlig vellykkede.

Et forbedringsområde for ordningene er tydeligere målformuleringer på overordnet nivå. Dette vil gjøre det lettere å etterprøve måloppnåelse og dokumentere resultater, ifølge rapporten. Det påpekes at dobbeltarbeid og kompliserte prosedyrer med strenge kontrollrutiner har påvirket effektiviteten av ordningene. ►

Statssekretær Elisabeth Walaas (t.h.) vektla det økte samarbeidet mellom Norge og Polen under en erfaringskonferanse i Warszawa i desember 2008.

UD har brukt rapportens anbefalinger aktivt i arbeidet med ytterligere å forbedre gjennomføringen av EØS-midlene. Det gjelder både for å sikre at alle anbefalte prosjekter ble vedtatt innen fristen i april 2009, og ved å legge til rette for at støttemidlene kan utbetales innen fristen i 2011. Samtidig er kontrollaspektet viktig for å sikre at midlene brukes som forutsatt.

Det er i tillegg, etter initiativ fra giverlandene, foretatt en gjennomgang av utvelgelsesprosess og dialog med mottakerlandene. Sentrale observasjoner i rapporten var sammenfallende med funnene i midtveisevalueringen.

Overvåking og kontroll

Mottakerlandene er ansvarlig for overvåking, oppfølging og kontroll av prosjektene. I tillegg overvåker EØS-midlenes sekretariat (FMO) gjennomføringen av prosjektene for å sikre at støtten blir brukt etter forutsetningene. I tråd med anbefaling i midtveisevalueringen er det vedtatt at giverlandenes overvåking av prosjekter i større grad skal baseres på

risikovurderinger, mens en mindre andel baseres på tilfeldig utvalg. Som følge av dette er det avsatt ytterligere midler til oppfølging, kontroll og revisjon av prosjekter i land der det er identifisert høy risiko.

EØS-midlenes sekretariat (FMO) foretar prosjektbesøk og mottar og følger opp fremdrifts- og sluttrapporter for prosjektene. EFTA Board of Auditors og Riksrevisjonen kan iverksette revisjoner. Giverlandene kan også iverksette inspeksjoner og revisjoner. Norges ambassader er en viktig lyttepost i mottakerlandene. Det er opprettet egne styringskomiteer i hvert mottakerland. Her deltar ambassadene som observatører.

Det praktiseres nulltoleranse overfor misligheter og korrupsjon. Mistanke om uregelmessigheter skal umiddelbart rapporteres og undersøkelser igangsettes. Etablerte rutiner og regelverk for dette er gjennomgått i forbindelse med opprettelsen av Sentral kontrollenhet og ekstern varslingsjeneste i UD i 2008. Giverlandene kan kreve stans i utbetalinger til prosjekter,

og kreve tilbakebetaling av midler. Ved misligheter i mottakerlandets forvaltning av EØS-midlene kan utbetalinger til alle prosjekter i vedkommende land stanses.

Om arbeidet på norsk side

UD koordinerer arbeidet på norsk side, og har løpende dialog med myndighetene i mottakerlandene for å sikre en effektiv og korrekt forvaltning av EØS-midlene. UD har besluttende myndighet på norsk side, og er ansvarlig for styringsdialogen med sekretariatet i Brussel og Innovasjon Norge som forvalter Samarbeidsprogrammene med Bulgaria og Romania.

En rekke norske fagmiljøer og aktører har engasjert seg i arbeidet med EØS-midlene. UD har jevnlig kontakt med de mest berørte departementene. I tillegg har en rekke offentlige instanser vært involvert, blant annet Helsedirektoratet, Politidirektoratet, Riksantikvaren, Norges Forskningsråd og Senter for internasjonalisering av høgre utdanning (SIU). Den norske Helsingforskomité, KS og arbeidslivets parter har også

Vern av skogområder er et fokusområde under innsatsområdet miljø.

informert om EØS-midlene i sine miljøer og tilrettelagt for ulike former for prosjektsamarbeid.

Informasjonsarbeid

En rekke lanseringer, seminarer og workshops er gjennomført i perioden. Se side 37. EØS-midlenes nettside, Europaportalen og ambassadenes hjemmesider er viktige informasjonskanaler. I tillegg er det utarbeidet et sett med faktaark som viser innsats og resultater på landnivå og innenfor hvert innsatsområde. Disse er tilgjengelig på www.eeagrants.org.

Norges ambassader i mottakerlandene profilerer Norges innsats og informerer om EØS-samarbeidet i ulike fora. En viktig oppgave er å være bindeledd mellom fagmiljøer i mottakerlandene og Norge og tilrettelegge for prosjektsamarbeid. Ambassadene besøker igangsatte prosjekter og deltar under lanseringer, erfaringsseminarer, sluttmarkeringer med mer. ■

Betydelig innsats for å bedre miljøet

EUs nyeste medlemsland har store miljø- og klimautfordringer. Det er i Norges interesse å bidra til å heve miljøkvaliteten i disse landene. EØS-midlene gir viktige bidrag til dette arbeidet.

NOEN FORVENTEDE RESULTATER

- Anslått reduksjon av CO₂-utslipp per år: 155.000 tonn
- Fornybar energi produsert per år: 146.000 MWh
- Reduksjon i organisk avfall til deponier per år: 97.600 tonn

Basert på anslag fra prosjekteierne

Miljøvern er det største innsatsområdet under EØS-midlene. Støtten fra Norge bidrar til gjennomføring av EUs eksisterende miljølovgivning i mottakerlandene. EØS-midlene støtter også arbeidet med å tilpasse seg kommende regelverk, for eksempel på klimaområdet. Støtten er også relevant for landenes innsats for å oppfylle krav i internasjonale miljøkonvensjoner, for eksempel knyttet til naturvern.

Milliardinvesteringer

Om lag en firedel av den totale støtten benyttes til innsats innenfor miljøsektoren. Mer enn 120 energi- og klimarelaterte prosjekter som støttes vil bidra til å redusere klimagassutslipp, blant annet gjennom tiltak for økt energieffektivisering og satsing på fornybar energi. Miljøprosjektene under EØS-midlene har ellers fokus på vannrensing, avfallshåndtering, bevaring av biologisk

mangfold, miljøovervåking, samt tiltak mot flom og skogbranner. Det er etablert egne miljøfond i fem mottakerland; Hellas, Latvia, Slovakia, Tsjekkia og Ungarn.

Miljøinnsatsen i de 15 mottakerlandene omfatter totalt mer enn 350 prosjekter, og en samlet støtte på om lag 2,4 milliarder kroner. I tillegg kommer forskningsprosjekter som har miljø som tema, og prosjekter under det polsk-norske forskningsfondet og de andre forskningsfondene som er opprettet. Det gjennomføres også flere hundre miljøprosjekter i regi av frivillige organisasjoner under de etablerte NGO-fondene.

Erfaringsutveksling

Nær 60 av miljøprosjektene har norsk samarbeidspartner. 19 av disse foregår i Polen. Dette har skapt nyttig kontakt og gjensidig erfaringsutveksling, blant annet

mellom myndigheter i Norge og i mottakerlandene. Miljøverndepartementet i Romania skal for eksempel gjennomføre et prosjekt for økt satsing på miljøkrav i offentlige anskaffelser, hvor norske aktører skal bidra med erfaringer. I Polen har Statens Forurensningstilsyn et samarbeid med det polske miljøinspektoratet (GIOS) om å effektivisere miljøtilsynet i Polen, og å forbedre tilgangen på informasjon om resultatene.

Samarbeidsprogrammene med Bulgaria og Romania støtter 30 prosjekter innen områdene miljø, energi og klima. Alle disse prosjektene har norsk partner, og omfatter både private og offentlige aktører samt frivillige organisasjoner. ■

Bidrar til lavere energiforbruk i Polen

Norge bidrar til å styrke miljøinnsatsen i Polen. Satsingen på energieffektivisering i offentlige bygninger er et av de mest konkrete eksemplene. Resultatet er lavere energiforbruk og reduserte utslipp av klimagasser.

En gjennomgang av 65 energieffektiviseringsprosjekter som Norge støtter i Polen viser at innsatsen gir både miljømessige og økonomiske gevinster. Prosjektene omfatter om lag 300 skolebygninger og helseinstitusjoner over hele Polen.

Prosjektene har i gjennomsnitt en forventet energieffektivisering på mer enn 50 prosent. Årlige utslipp av klimagasser vil bli redusert med 52.000 tonn, og utslipp av helseskadelig svevestøv reduseres. Rapporten, som er utarbeidet av Scanteam og Proeko CDM, konkluderer med at de forventede resultatene innebærer et vesentlig bidrag til nasjonale

målsettinger når man sammenlikner med andre tiltak. Det er et stort potensial for å gjennomføre slike tiltak i større skala, ifølge rapporten.

Økt bevissthet

Tiltakene som gjennomføres i prosjektene inkluderer etterisolering av bygninger, utskifting av vinduer og dører, installasjon av nye fyringsanlegg og overgang til bruk av fornybare energikilder. I noen av prosjektene trekkes elever, lærere og foreldre inn for å øke kunnskap og bevissthet om energieffektivisering. Dette spenner fra tegnekonkurranser til egne undervisningsopplegg.

Tusener av skoleelever, lærere og pasienter vil ifølge rapporten få et bedre lære-, arbeids- og pleiemiljø som følge av tiltakene. Energieffektiviseringsgevinsten gir lavere energikostnader, og prosjektene bidrar til å skape nye arbeidsplasser.

De samlede kostnadene for disse energieffektiviseringsprosjektene i Polen er på mer enn 600 millioner kroner. Bidraget fra EØS-midlene er på om lag 370 millioner kroner. ■

SENTER FOR FORNYBAR ENERGI

I Ungarn støtter Norge et regionalt miljøsentor hvor de besøkende kan få opplæring i fornybar energi og energi-effektive systemer. Regional Environmental Center (REC) i utkanten av Budapest ble etablert i 1990 i fellesskap av EU, USAID og ungarske myndigheter. Norge har vært en av bidragsyterne til REC siden oppstarten, og har en representant fra Miljøverndepartementet i styret. Gjennom EØS-midlene har Norge bidratt til å finansiere ombyggingen av miljøsentoret. Årlige CO₂-utslipp er redusert fra 49 tonn til null, og nå brukes solceller og varmepumper til elektrisitet og oppvarming.

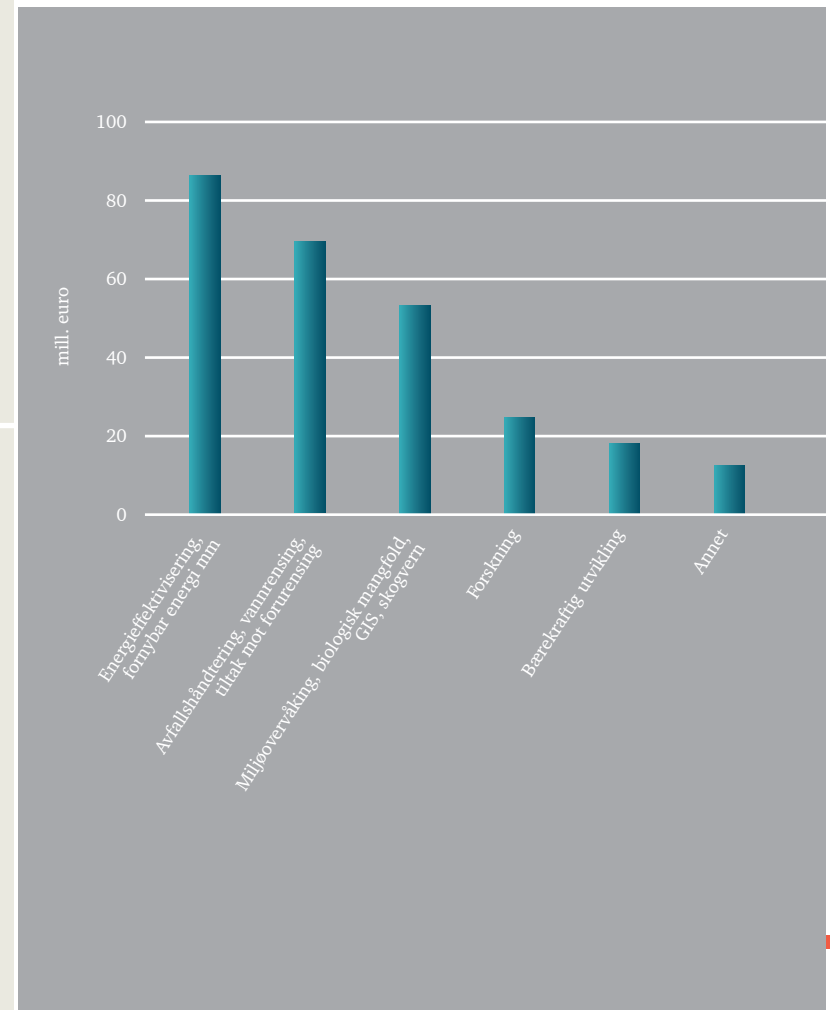

MILJØOVERVÅKING

I Litauen støtter Norge et prosjekt som skal utvikle nye systemer for å overvåke og forutsi vannkvalitet og marine ressurser. Målet er å bidra til bærekraftig utnyttelse av den litauiske kystlinjen, gjennom å bistå både myndigheter og privat sektor med informasjon og kunnskap. Prosjektet omfatter samarbeid med Universitetet i Oslo og Norsk institutt for vannforskning (NIVA). NIVA er også involvert i et Natura 2000-prosjekt i Estland og ett i Polen.

EØS-midlene støtter mer enn 20 prosjekter innen miljøovervåking og geografiske informasjonssystemer (GIS) i åtte mottakerland. I tillegg gjennomføres mer enn 30 prosjekter hvor disse temaene inngår som en del av aktivitetene.

MILJØINNSATSEN FORDELT PÅ FOKUSOMRÅDER

Gjør kulturarven tilgjengelig

Europa har en rik og mangfoldig kulturarv. Interessen for å søke om støtte til å bevare kulturminner har vært overveldende. Da EØS-midlene ble etablert i 2004 fantes det i liten grad midler nasjonalt eller fra EU, og mottakerlandene ønsket selv å prioritere dette området.

Bevaring av europeisk kulturarv er det nest største innsatsområdet under EØS-midlene. 225 små og store kulturarvprosjekter mottar støtte fra Norge. Restaurering av faste kulturminner i form av historiske bygninger, slott, forsvarsverk, herregårder og religiøse bygninger samt tilrettelegging av byområder og kulturlandskap utgjør den største gruppen prosjekter.

I overkant av 40 prosjekter handler om å bevare løse kulturminner i form av digitalisering og dokumentasjon av arkivmateriale og historiske publikasjoner. Mange prosjekter bidrar til å videreutvikle eller skape nye konsepter innenfor museumssektoren.

Aktivitet og sysselsetting

Kulturarvprosjektene bidrar i mange tilfeller til økt aktivitet og sysselsetting i sentrale områder og på landsbygda. Innsatsen for

å bevare kulturminner gir plass for kulturelle aktiviteter, skaper sosiale møteplasser og gjør kulturarven levende og tilgjengelig for publikum. Mange steder skapes det nye attraksjoner. Prosjektene bidrar også til å skape bevissthet om identitet og historie.

Faglig samarbeid

Innsatsen innenfor kulturarvfeltet har ført til økt kontakt mellom kulturinstitusjoner i Norge og i mottakerlandene. 40 av prosjektene som støttes har norsk samarbeidspartner. Utveksling av kunnskap og erfaringer bidrar til å vedlikeholde etablerte relasjoner, men skaper også ny kontakt og nye former for samarbeid.

Riksantikvaren har på oppdrag fra Utenriksdepartementet vært faglig rådgiver på kulturminnefeltet, og har bidratt til å

stimulere til europeisk nettverksbygging og samarbeid. Arbeidet har involvert departementer og underliggende etater, fylkeskommuner og kommuner, forskningsmiljøer, museer, lokale organisasjoner og enkeltpersoner. Det har vært åpen dialog på tvers av profesjonsgrenser og sektorer.

I Polen er det opprettet et eget kulturutvekslingsfond som støtter samarbeidsprosjekter mellom polske og norske kulturaktører innen musikk, scenekunst, billedkunst og litteratur. Det gis støtte til kulturtiltak i både Polen og Norge. Fondet ble tilført ytterligere midler i april 2009, og det vil derfor trolig bli flere utlysninger av prosjektmidler. Mer informasjon på www.fwk.mkidn.gov.pl ■

Villa Bauer i landsbyen Libodrice nær Kolin, renoveres med støtte fra EØS-midlene. En utstilling om kubist arkitektur og møbler inngår i prosjektet.

Redder kulturskatter i Tsjekia

EØS-midlene har bidratt til å redde deler av Tsjekias kulturarv som var truet av total ødeleggelse. En gjennomgang av prosjektene konkluderer med at støtten fra Norge har muliggjort en viktig styrking av arbeidet med å bevare tsjekkiske kulturminner, og å gjøre kulturarven tilgjengelig for lokalbefolkning og turister.

59 av de totalt 225 kulturarvprosjektene som Norge støtter gjennom EØS-midlene foregår i Tsjekia. Landet har størst andel av kulturarvprosjekter blant de 15 mottakerlandene.

Viktig styrking av arbeidet

En gjennomgang av kulturarvprosjektene i Tsjekia ble offentliggjort i mars 2009. Rapporten slår fast at støtten fra EØS-midlene har muliggjort en viktig styrking av arbeidet med å bevare Tsjekias kulturarv, særlig på regionalt og lokalt nivå.

Mange av prosjektene har bidratt til å redde kulturskatter som stod i fare for å bli fullstendig ødelagt som følge av manglende økonomiske midler til bevaring. Rapporten peker på at

man i restaureringsarbeidet gjør bruk av lokal arbeidskraft og således bidrar til å vedlikeholde og bevare lokale håndverks-tradisjoner.

Tilgjengelig for alle

I tillegg til å restaurere historiske og religiøse bygninger og monumenter, har prosjektene bidratt til å gjøre kulturminnene mer synlige og tilgjengelige for lokalbefolkning og turister. Flere steder har besøkstallene økt etter at prosjektene ble igangsatt. På denne måten bidrar prosjektene til å styrke nasjonal og lokal bevissthet og identitet.

EØS-midlene har også en positiv innvirkning på bevaring av utsatte, historiske skrifter i

Tsjekia. Digitalisering av dokumenter og publikasjoner – om lag 16.000 enheter – sikrer disse for ettertiden, samtidig som de gjøres tilgjengelig for alle via internett.

Prosjekter i hele landet

Norges bidrag til å bevare kulturarven i Tsjekia supplerer støtten fra EU, som fortrinnsvis går til større prosjekter på nasjonalt nivå. EØS-midlene støtter prosjekter i alle Tsjekias regioner.

Rapporten konkluderer med at prosjektene gjennomføres på en profesjonell og effektiv måte, og ser ut til å nå de forventede resultatene. Prosjektene er i tråd med nasjonale prioriteringer innen kulturarvfeltet. Kravet til bærekraftighet er ivaretatt gjennom egne vedlikeholdsfond, videre finansiering av lokale myndigheter og prosjekteiere, og gjennom gaver. Gjennomgangen ble utført av konsultantselskapene Cross Czech og Nordic Consulting Group høsten 2008. ■

TEATERSAMARBEID

Visjoner Teater har utviklet et teatereksperiment som handler om å spille «Et dukkehjem» i en virkelig leilighet. Skuespillere og publikum utfordres til å møte Henrik Ibsens tekst utenfor teaterscenen.

Med støtte fra det polske kulturutvekslingsfondet ble forestillingen satt opp i Janowice palass i Krakow under teaterfestivalen «Recreation:Ibsen» i slutten av april 2009.

«Vi brukte to dager på å tilpasse forestillingen til nye omgivelser. Det kom over 100 personer for å se «Et dukkehjem» på norsk i et slott i Polen. Helt utrolig» forteller skuespiller og leder for stiftelsen Visjoner Teater, Juni Dahr.

Med til Polen var 1. klasse fra Statens Teaterhøgskole, som fulgte festivalens forestillinger og seminar. Andre del av samarbeidsprosjektet foregår i Oslo i slutten av juni 2009. Da vil Visjoner Teater presentere gjestespiellet «Lille Eyolf» av Teatr Nowy fra Krakow.

Integrerer roma-barn i skolen

Et prosjekt i Slovakia skal øke kvaliteten på undervisningstilbudet for roma-barn. Målet er å bidra til å håndtere stereotyper og fordommer mot denne sårbare gruppen på en bedre måte i skolevesenet.

Ifølge Amnesty International blir fremdeles store grupper av roma-barn i Slovakia holdt atskilt i egne skoler, mens mange andre er plassert i spesialskoler for barn med funksjonshemninger eller spesielle utdanningsbehov. I begge tilfeller får de en dårligere utdanning og begrensede muligheter for å utdanne seg videre.

Sosial integrering

Formålet med prosjektet i Slovakia er å utvikle et støttesystem for sosial integrering i grunnskolen. Tiltakene omfatter lærer- og lærerassistert opplæring i flerkulturell undervisning, dataundervisning for roma-barn, utvikling av en håndbok i flerkulturell undervisning og utvikling av standarder for

sosial integrering av elever i grunnskolen. Prosjektaktivitetene omfatter 40 grunnskoler i Slovakia.

Demper sosiale spenninger

Eva Koncokova i «Wide Open School Foundation», organisasjonen som er ansvarlig for prosjektet, håper at deres innsats vil bidra til dempe noe av den økende spenningen mellom sosiale grupper i Slovakia. Opplæringsprogram for både lærere og elever skal stimulere til tettere bånd mellom roma og ikke-roma innbyggere. Slovakiske statlige myndigheter har forpliktet seg til å bidra med minst 15 prosent av prosjektkostnadene. ■

Bedre helse og oppvekst

Det tredje største innsatsområdet, helse og barn, bidrar til å bedre helsetilbudet i mottakerlandene, forebygge smittsomme sykdommer og bedre oppvekstmiljøet for barn og unge.

Til sammen 240 prosjekter støttes. I tillegg kommer en rekke helserelaterte forskningsprosjekter. Mange av disse samarbeider med norske fagmiljøer. Oppgradering av helseinstitusjoner som sykehus og fosterhjem, folkehelseiltak inkludert smittevern, integreringstiltak for barn med særskilte behov og opprustning av sports- og lekeplasser er noen av de viktigste fokusområdene.

Nedslitte barnehjem

Tiltak rettet mot barn og unge gjennomføres særlig i Litauen, Polen og Tsjekkia. Litauen har avsatt mer enn halvparten av de disponible EØS-midlene til helse og barn. Nedslitte barnehjem og omsorgsinstitusjoner rustes opp, og det gjennomføres kompetansehevingstiltak for personalet. Innsatsen omfatter også tiltak overfor sosialt vanskeligstilte familier.

Aktivitet og kosthold

I Polen og Tsjekkia er det avsatt betydelige midler til opprustning og etablering av sports- og lekeplasser for barn og unge. Mange av prosjektene inkluderer treningsaktiviteter og informasjon om sunt kosthold, og har som mål å bidra til et positivt oppvekstmiljø.

Klar, ferdig, gå!

Akershus idrettskrets er involvert i et samarbeidsprosjekt med Nekla kommune i Polen. Målsetningen for prosjektet «Klar, ferdig, gå!» er å bidra til bedre helse blant barn og ungdom gjennom økt fysisk aktivitet. Det skal etableres flere lekeplasser, og sportsledere skal få opplæring. Ungdommer fra Akershus var sist vinter på en ukes opphold i Nekla for å delta i utvikling av idrettserfaring blant unge. ■

Bidrar til å bekjempe smittsomme sykdommer

Norge støtter det langsiktige arbeidet med å bekjempe smittsomme sykdommer i EUs nyeste medlemsland. I Estland er innsatsen blant annet konsentrert om hiv/aids.

Arbeidet med å bekjempe spredningen av smittsomme sykdommer omfatter de svakest og mest sårbare i samfunnet. Virus stanser ikke ved grensene. Kampen mot smittsomme sykdommer i mottakerlandene er derfor også i Norges interesse.

Økning i hiv-smitte

Estland har Europas høyeste antall hiv-positive per innbygger i Europa, og har også den største økningen i antall hiv-infeksjoner. Et av prosjektene Norge støtter foregår ved smittevernklubben ved Vest-Tallinn sentralsykehus. Klubben er det eneste i hovedstadsområdet som har kapasitet for behandling av smittsomme sykdommer, og er nasjonalt referansesenter for hiv/aids.

Det er behov for flere sengeplasser for hiv-smittede barn og voksne. Mange av

rommene er store og egner seg dårlig til behandling av pasienter med smittsomme sykdommer. Disse skal deles opp i mindre enheter. I tillegg skal det installeres ventilasjon, toalett og dusj. Prosjektet ved Vest-Tallinn sentralsykehus er ett av fire smittevernprosjekter som Norge støtter i Estland.

Tuberkulose

Totalt støtter EØS-midlene 21 prosjekter innen smittevern og epidemiologisk overvåking. I tillegg kommer 20 prosjekter hvor smittevern og overvåking inngår som en del av aktivitetene. Flere tuberkuloseprosjekter gjennomføres i Litauen, Polen, Tsjekkia og Ungarn. I Tsjekkia etableres for eksempel to nye behandlingseinheter ved landets eneste sykehus for behandling av multiresistent tuberkulose. ■

ØKT INNSATS MOT KREFT

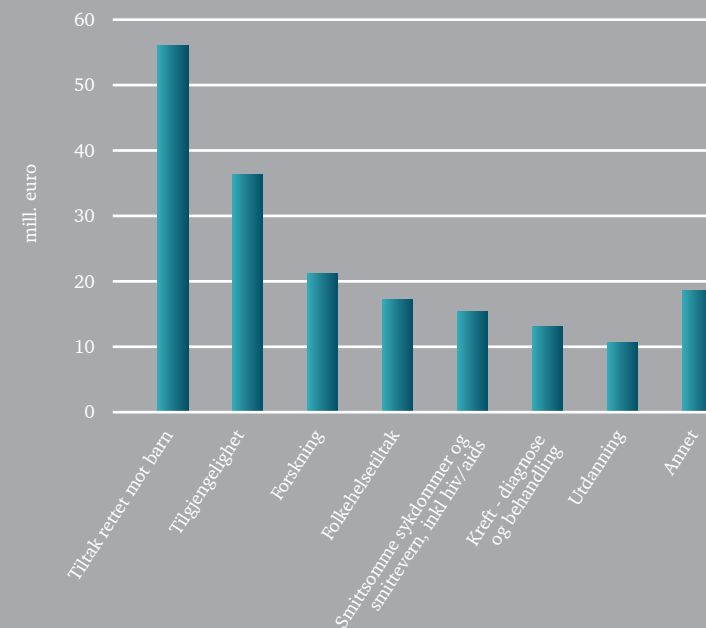
Latvia, Litauen og Polen har fokusert på diagnostisering og behandling av ulike typer kreft. Et prosjekt i Latvia tar i bruk mobile mammografienheter for å kunne tilby radiografiske undersøkelser av kvinner i de deler av landet hvor tilbudet i dag er begrenset eller ikke finnes. Bildene sendes elektronisk til et spesialisert sykehus i Riga hvor det er stor analysekapasitet og best tilgang på medisinsk ekspertise. En egen informasjonskampanje for å få flere kvinner i Latvia til å la seg undersøke er en del av prosjektet. Å komme tidlig til behandling er et viktig tiltak for å redusere antall tilfeller av brystkreft, som er høyere i Latvia enn ellers i Europa.

FOREBYGGER DIABETES BLANT BARN

I Tsjekia støtter Norge et internasjonalt prosjekt hvor man arbeider med å forebygge diabetes blant barn. Som en del av prosjektet skal det anskaffes utstyr for genetisk testing av barn som gjør det mulig å øke kapasiteten og tilpasse behandlingen til den enkelte pasienten. Gjennom genetisk testing kan man ofte oppdage sykdommen før den oppstår, og danne et bilde av hvordan den vil forløpe. I mange tilfeller kan man da gi behandling i form av tabletter fremfor injeksjoner. Prosjektet har flere internasjonale samarbeidspartnere, blant annet Nasjonalt folkehelseinstitutt i Oslo.

HELSE OG BARN – FOKUSOMRÅDER

NOEN FORVENTEDE RESULTATER

- Antall barn under 18 år som nyter godt av innsatsen: 600.000
- Årlig kapasitet for diagnose og/eller behandling i antall pasienter: 300.300
- Medisinsk personell som mottar opplæring: 8700

Basert på anslag fra prosjekteierne

Viktige bidrag til det sivile samfunn

Gjennom EØS-midlene er Norge en av de største bidragsyterne til det sivile samfunn i Sentral- og Sør-Europa. Bidrag fra internasjonale givere har avtatt de siste årene, og finanskrisen har forsterket denne trenden. Støtten fra EØS-midlene er derfor svært populær.

Norge har lagt stor vekt på at EØS-midlene skal bidra til å styrke det sivile samfunn, som er viktige aktører i arbeidet med å bygge moderne samfunnsstrukturer. NGO-fondene er en nyvinning i mange av mottakerlandene, hvor man generelt har liten erfaring med å la frivillige organisasjoner forvalte offentlige midler.

En milliard til sivil sektor

Samlet bidrag til det sivile samfunn i Sentral- og Sør-Europa er på mer enn én milliard kroner. En vesentlig del av støtten gis gjennom de særskilte NGO-fondene som er etablert i de fleste mottakerland. Fondet i Polen er det største, og har mer enn 300 millioner kroner til fordeling.

Så langt har om lag 1000 prosjekter mottatt støtte fra NGO-fondene. Mer enn 400 prosjekter gjennomføres innenfor fokusområdene menneskerettigheter og demokrati, sosial

inkludering, regional utvikling og likestilling. I underkant av 300 prosjekter har fokus på miljøvern og bærekraftig utvikling. Fondene støtter også 180 prosjekter innen kapasitetsbygging, og 60 prosjekter innen helse og barn. Totalt forventes om lag 1400 prosjekter da noen NGO-fond fortsatt vil lyse ut midler i 2009.

I tillegg til innsatsen under NGO-fondene støtter EØS-midlene mer enn 100 større enkeltprosjekter i regi av frivillige organisasjoner i mottakerlandene. Disse prosjektene foregår i hovedsak innenfor områdene helse og barn, miljø og kulturarv.

Truete dyrearter

World Wildlife Fund (WWF) i Polen har igangsatt et prosjekt der målsetningen er å bevare og bidra til å øke bestandene av gaupe, ulv og brunbjørn i Polen gjennom å lage verneprogrammer for hver art.

WWF Norge og Universitetet for miljø- og biovitenskap er blant partnerne i prosjektet.

19 av 50 prosjekter under Samarbeidsprogrammene med Bulgaria og Romania gjennomføres i regi av frivillige organisasjoner og arbeidslivets parter (LO og KS).

Svært populære

NGO-fondene er en svært velkommen støtteordning. Mens det tidligere fantes en rekke internasjonale fond som bidro sterkt til den frivillige sektor i disse landene, har flere internasjonale givere gradvis trukket seg ut og rettet sitt fokus mot andre områder etter at landene ble medlem av EU. Finanskrisen har forsterket denne trenden. Støtten fra EØS-midlene er derfor avgjørende for mange frivillige organisasjoner.

Samarbeid med Norge

NGO-fondene åpner for samarbeidsprosjekter

NGO-fondet i Slovakia støtter utviklingen av et pedagogisk program som skal inspirere skoleungdom til økt bevissthet om miljø og bærekraftig utvikling.

med frivillige organisasjoner i Norge. Pågangen for å finne norsk partner har vært stor. De siste årene har interessen for dette økt også i Norge, selv om det har vært visse kapasitetsutfordringer i forhold til antall forespørslers. Om lag 200 representanter fra norsk sivil samfunn har deltatt på lanseringer av NGO-fond siden mai 2006. Så langt har om lag åtte prosent av de vedtatte prosjektene norsk partner.

Kirkens Bymisjon i Oslo er involvert i et samarbeidsprosjekt som skal bedre situasjonen for hjemløse i Slovenia. Camphill-landsbyene i Norge deltar i et samarbeidsprosjekt med stiftelsen «Maarja Village» i Estland der målsetningen er å styrke omsorgstilbudet for psykisk syke. Menneskerettighetshuset i Oslo samarbeider med en polsk menneskerettighetsorganisasjon om overvåking av pressefriheten i Polen. Så langt ser det ut til at partnerskapene handler om gjensidig

kompetansebygging og erfaringsutveksling. I noen tilfeller bidrar norsk partner med opplæring og eventuelt også utstyr.

Nyttige erfaringer

På Europaforum for frivillige organisasjoner, som ble holdt i UD i mars 2009, ble langsiktighet, gode søknader, tydelighet i ansvarsfordeling og god kommunikasjon på tvers av kulturelle forskjeller nevnt som kriterier for å lykkes med samarbeidsprosjekter.

Den norske Helsingforskomité har på oppdrag fra Utenriksdepartementet koordinert arbeidet med å informere det sivile samfunn i Norge om EØS-midlene og tilrettelegge for prosjektsamarbeid. Gjennom arbeidet med NGO-fondene er det opparbeidet kunnskap og erfaringer som vil bli tatt med i arbeidet med fremtidige bidrag. ■

Fremmer toleranse og åpenhet

Under mottoet «La oss være sammen» gjennomfører elever på en videregående skole i Warszawa et prosjekt som skal fremme toleranse og åpenhet mellom polakker og ulike innvandringsgrupper.

Mangel på kunnskap skaper hat. Toleranse krever at man kjenner hverandre, mener de engasjerte elevene.

Flyktninger

På skolen arrangeres det derfor aktiviteter som presenterer ulike lands kulturer, og som vektlegger positive sider ved flerkulturelle samfunn. Målet er å forebygge rasisme og fremme åpenhet. Prosjektdeltakerne har tatt utgangspunkt i medelever som har flyktet fra Tsjetsjenia, Tibet og Afrika.

En gang i uken arrangerer en gruppe elever ved skolen sosiale aktiviteter for tsjetsjenske barn ved et flyktningesenter i Warszawa.

Målet er å gi barna fritidsaktiviteter og bidra til å integrere dem i lokalsamfunnet. Høsten 2008 arrangerte skolen et seminar for lærere fra hele Polen hvor erfaringer fra prosjektet i Warszawa ble presentert.

En reportasje om prosjektet ble vist på en av Polens største tv-stasjoner i 2008. Prosjektdeltakerne håper andre skoler i Polen vil gjennomføre liknende aktiviteter for å forebygge hat og intoleranse i samfunnet.

FOKUS PÅ LIKESTILLING

Et av prosjektene som støttes av NGO-fondet i Estland handler om å øke bevisstheten om kjønnsroller. Den primære målgruppen er lærere, professorer og utgivere av lærebøker.

Formålet med prosjektet er å bidra til å gjøre undervisningen i Estland mer kjønnsnøytral. I dag er det fortsatt bilder av kvinner på kjøkkenet i lærebøkene, og kvinner er i liten grad representert i historiebøkene. Få menn jobber i barnehager.

«Jeg kan ikke se hvordan man kan ha et demokratisk samfunn uten likestilling», sier styreleder Reet Laja ved Senter for kvinnestudier i Estland.

Senteret skal analysere lærebøker i videregående skole for å kartlegge stereotyper innen kjønnsroller. Resultatene skal publiseres i fagtidsskrifter og informasjon om prosjektet skal spres til målgruppene for å øke bevisstheten om likestilling i utdanningssystemet i Estland.

Skal øke den frivillige innsatsen i Polen

«Du kan dele dine hender og dine føtter» er slagordet i en informasjonskampanje som skal øke interessen for frivillig arbeid i Polen.

Norge ligger på verdenstoppen når det gjelder frivillig arbeid. I Polen er situasjonen en helt annen. Med støtte fra NGO-fondet skal det etableres frivillighetssentre over hele landet.

I 2005 deltok over 20 prosent av befolkningen i Polen i frivillig arbeid. Tre år senere var andelen mer enn halvert. Man vet ikke årsaken til nedgangen, men endringer i arbeidsmarkedet i Polen kan ha redusert interessen for å ha frivillig arbeid på sin CV. Blant mange eldre forbindes frivillighet med kollektiv innsats og tvang under kommunisttiden.

Prosjektet som støttes av NGO-fondet i Polen koordineres av Warszawa frivillighetssenter, men aktivitetene skal i hovedsak foregå i lokalsamfunn over hele landet. 20 nye frivillighetssentre skal opprettes i ni regioner i Polen. Disse blir igjen ansvarlig for å opprette mindre frivillighetskontorer. En ny håndbok i frivillig arbeid skal utarbeides. Det lages også opplæringstilbud for enkeltpersoner og organisasjoner som blant annet har fokus på juridiske sider ved frivillig arbeid. En egen informasjonstelefon vil tilby råd, veiledning samt informasjon om hvor man kan henvende seg for å delta.

«En viktig del av prosjektet er å bedre kunnskap og holdninger til frivillig arbeid ved landets sykehus og institusjoner for barn og eldre. Mange av disse er i dag preget av en lukket kultur. Det tar tid å endre folks oppfatning, men målet vårt er å folk lære hvordan man kan gi noe av seg selv til andre», forteller prosjektleder Dariusz Pietrowski.

Han og medarbeiderne samarbeider med Bærum kommune. Gjennom studiebesøk og erfaringsutveksling skal man i fellesskap identifisere utfordringer og finne måter å endre holdningene til frivillig arbeid i Polen. Frivillighetskoordinator Kirsten Koht forteller at Bærum kommune har lagt ned mye arbeid i å arrangere flere seminarer for koordinatorene innen frivillighetsutvikling i Krakow i desember 2008. I juni 2009 skal etter planen en gruppe fra Polen besøke Norge for å lære mer om norske erfaringer med frivillig arbeid.

Felles innsats for å styrke forskning og utdanning

Innsatsområdene forskning og utdanning har resultert i en rekke samarbeidsprosjekter og andre former for samarbeid mellom Norge og mottakerlandene. Mer enn tusen elever, studenter og lærere kommer til Norge med støtte fra EØS-midlene. Over halvparten av forskningsprosjektene har norsk partner.

Om lag 700 millioner kroner av EØS-midlene blir brukt til å støtte forskningsprosjekter i Sentral- og Sør-Europa. I tillegg kommer 500 millioner kroner i prosjektstøtte innen andre innsatsområder, der forskning utgjør en del av prosjektaktivitetene.

Vindkraft og forurensing

Over halvparten av alle forskningsprosjektene har norske samarbeidspartnere. Gjennom samarbeid med europeiske fagmiljøer drar norske forskningsinstitusjoner nytte av å utveksle verdifull kunnskap og teknologi. Mesteparten av samarbeidsprosjektene skjer innen miljø og helse. Kartlegging av potensialet for å ta i bruk vindkraft i Estland, studier av luftforurensing i Tsjekkia og kreftforskning i Polen er noen eksempler på samarbeidsprosjekter hvor norske forskere er involvert.

Deler av støtten til forskning bevilges gjennom egne forskningsfond. Slike fond er etablert i seks av mottakerlandene.

Polsk-norsk samarbeid

Et eget polsk-norsk forskningsfond på totalt 220 millioner kroner støtter f.eks. helse- og miljørelatert forskning. Alle forskningsprosjektene under dette fondet er basert på samarbeid mellom polske og norske forskningsmiljøer. Fondets styre har både norske og polske medlemmer. Den polske fondsforvalteren samarbeider også tett med Norges forskningsråd.

Det polsk-norske fondet har gitt støtte både til forskningsprosjekter og seminarer. Flere av prosjektene har målsetning om senere å kunne kvalifisere til støtte fra EUs ramme-program for forskning. Fra norsk side har

universitetene og de store forskningsinstituttene vært de mest aktive deltakerne.

Studenter til Norge

Ved utgangen av studieåret 2008/2009 vil i overkant av 1400 studenter og elever fra Sentral- og Sør-Europa ha vært på utvekslingsopphold i Norge. I tillegg er det igangsatt mer enn 120 små og store samarbeidsprosjekter mellom universiteter og høyskoler i Norge og mottakerlandene. Dette er eksempler på resultater av stipendfondene som er opprettet i 12 mottakerland under EØS-midlene. Interessen for stipendfondene har vært stor. Det polske stipendfondet har gjennomført tre utlysninger, og interessen har vokst kraftig fra utlysning til utlysning.

Norsk-litauisk ordbok

Ikke alle studenter er nødt til å reise til Norge

for å lære norsk. I Litauen utvider Universitetet i Vilnius kapasiteten ved Senteret for skandinaviske studier. Hittil har ikke senteret vært i stand til å dekke etterspørselen, men med støtte fra det litauiske stipendfondet kan senteret nå tilby flere kurs i norsk og andre skandinaviske språk. Prosjektet skjer i samarbeid med Universitetet i Oslo, og det planlegges også en ny norsk-litauisk ordbok.

Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU) er nasjonalt kontaktpunkt i Norge for stipendfondene, og har blant annet bidratt med å koble universiteter og høyskoler i Norge og mottakerlandene med tanke på mulige samarbeidsprosjekter. ■

Forsker på karbonlagring

Med støtte fra EØS-midlene samarbeider tsjekkiske og norske forskere om å kartlegge mulighetene for CO₂-lagring i Tsjekkia.

Tidligere undersøkelser har vist at de mest lovende geologiske strukturene for CO₂-lagring i Tsjekkia finnes nordvest i landet. Formålet med forskningsprosjektet «Towards geological storage of CO₂ in the Czech Republic» er å få ytterligere kunnskap om de geologiske forholdene i disse områdene.

Prosjektet utføres av Czech Geological Survey i samarbeid med forskningsinstituttet IRIS ved Universitetet i Stavanger. Prosjektet støttes av det tsjekkiske forskningsfondet. I mars 2009 møttes de tsjekkiske og norske geologiforskerne for å planlegge de videre undersøkelsene.

I tillegg støtter forskningsfondet i Tsjekkia ytterligere et CCS-relatert prosjekt. Det tekniske universitetet i Praha samarbeider med NTNU og SINTEF om å utvikle et klassifiseringssystem for geologiske strukturer basert på i hvilken grad de ulike strukturene er egnet til å lagre gass.

Både myndighetene og flere private selskaper i Tsjekkia har vist interesse for CCS-prosjektene. På sikt vil prosjektene kunne legge grunnlaget for at Tsjekkia kan delta i EUs planer om å etablere inntil 12 CCS-piloter innen 2015. ■

Ny kunnskap om klimaendringer

Polske og norske forskere har gått sammen om å studere effekter av klimaendringene i Arktis. Med utgangspunkt i fuglearten alkekonge får forskerne ny kunnskap om hvordan økosystemet reagerer på den globale oppvarmingen.

Alkekongen er en høyarktisk art og hekker på landområdene i Arktis. Den mest energirike næringskilden finnes i kaldt, arktisk vann. Alkekongen er derfor spesielt sårbar for klimaendringer. Samtidig vil utviklingen i bestanden av alkekonge kunne gi en indikasjon på de bredere miljøeffektene av klimaendringene.

Ny innsikt

Ved å studere havstrømmer, temperatur og saltinnhold vil forskerne få innsikt i hvordan alkekongen og dens viktigste næringskilder reagerer på klimaendringene.

Alkekonge-prosjektet har fått 1,8 millioner euro i støtte fra det polsk-norske forskningsfondet. Det polske vitenskapsakademiet har

mer enn 20 års forskningserfaring i Arktis. Forskere ved vitenskapsakademiet og kolleger fra Universitetet i Gdansk samarbeider nå med Norsk Polarinstitutt, Universitetssenteret på Svalbard og Norsk institutt for vannforskning (NIVA).

Sommeren 2008 gjennomførte fire forskningsskip undersøkelser i fjordene vest på Spitsbergen. Nye undersøkelser er planlagt i 2009 og 2010 for å få sammenliknbare data. Disse forskningsresultatene vil også kunne ses i sammenheng med andre forskningsaktiviteter i arktiske strøk. ■

Støtter utvikling av lokal forvaltning

PLUKKER KUNNSKAP

Under et fem ukers opphold i Hordaland fikk åtte landbruksskoleelever fra Tokay i Ungarn grundig innsikt i norsk siderproduksjon. Oppholdet var ett av mange gjennomført med støtte fra Ungarns internasjonale mobilitetsprogram, et stipendfond opprettet med støtte fra EØS-midlene. Formålet med stipendfondet er å utvikle livslang læring og yrkesfag i Ungarn. Ungarernes opphold i Norge innbefattet hospitering i bedrifter så vel som tid tilbrakt ved Voss jordbruksskule og Hjeltnes gartnarskule. Oppholdet ble senere fulgt opp med en liknende utveksling av sju norske elever til en ungarsk landbruksskole.

EØS-midlene støtter flere prosjekter som har fokus på kapasitetsbygging i offentlig sektor og utvikling av lokal og regional forvaltning. KS, norske kommuner og fylkeskommuner er involvert som samarbeidspartner i flere prosjekter, blant annet i de baltiske land og i Polen.

I Estland er det etablert et særskilt fond for lokal og regional utvikling. Fondet støtter prosjekter som skal styrke lokale og regionale myndigheters administrative kapasitet, bedre betingelsene for lokal utvikling og næringsvirksomhet, og fremme regionalt samarbeid. Et viktig element i fondet er partnerskap mellom Estland og Norge.

Samarbeid med Buskerud

Buskerud fylkeskommune har samarbeidet med Pärnu fylke i Estland siden 1991. Samarbeidet har omfattet mange områder, her under kommunal ledelse og planlegging, utdanning, helse, kultur og likestilling. Nå samarbeider de i et prosjekt hvor formålet er å øke Pärnu fylkes og kommunenes evne

til å utvikle gode offentlige tjenester. Dette skal gjøres ved blant annet å høste erfaringer fra Buskerud.

Næringsutvikling

I slutten av april 2009 besøkte en delegasjon på 30 personer Buskerud fylkeskommune. I løpet av tre dager fikk de innsikt i ulike virksomhetsområder. Delegasjonen besøkte både Krødsherad og Drammen kommune, og fikk høre om strategier rundt næringsutvikling og turisme på Norefjell.

Så langt mottar 22 prosjekter støtte fra det estiske fondet, og av disse har åtte norsk partner. 70 søknader fra andre utlysningrunde er fortsatt i behandling.

Gjennom EØS-midlene bidrar også Norge til økt samarbeid og erfaringsutveksling med lokale og regionale offentlige organisasjoner i Litauen. Vinteren 2009 møttes 200 personer, derav 35 norske, på et seminar som skulle øke interessen for slikt samarbeid. Litauiske offentlige organisasjoner kan søke om midler til samarbeidsprosjekter med norske offentlige eller frivillige organisasjoner. Norsk partner er et av kravene for å motta støtte.

Deler av seminaret ble brukt til å konkretisere prosjektideer, etablere kontakt mellom potensielle samarbeidspartnere og avklare hva som kreves for å lykkes med prosjektsamarbeid. ■

Utenriksminister Jonas Gahr Støre ble orientert om arbeidet med å avdekke dokumentfalsk under sitt besøk ved nasjonalt kriminalteknisk laboratorium i Riga høsten 2008.

Felles innsats mot organisert kriminalitet

Gjennom EØS-midlene støtter Norge en rekke tiltak for å bekjempe organisert kriminalitet. I Latvia finansieres blant annet et prosjekt som skal øke kapasitet og kompetanse ved landets kriminaltekniske laboratorium.

Organisert kriminalitet kjenner ingen grenser. Bidraget fra Norge er et uttrykk for solidaritet. Samtidig er det i norsk interesse å støtte denne innsatsen i mottakerlandene.

Rettsteknisk etterforskning

Nasjonalt kriminalteknisk laboratorium i Riga yter ulike former for rettsteknisk etterforskning som støtte for politietterforskere, påtalemyndighet og domstoler. Her støtter Norge et prosjekt som skal bidra til å øke standard, kompetanse og kapasitet ved laboratoriet for å styrke arbeidet med å bekjempe nasjonal og internasjonal organisert kriminalitet.

Det skal etableres systemer for kvalitetskontroll og sertifisering ved laboratoriet, og det skal installeres elektronisk adgangskontroll av områder hvor bevismateriale oppbevares.

Anskaffelse av nytt teknisk utstyr er en viktig del av prosjektet.

«Dagens utstyr er inntil 20 år gammelt. Arbeidet går sakte og resultatene holder ikke den standarden vi ønsker. Takket være støtten fra Norge kan vi øke kapasiteten og levere raskere og mer pålitelige resultater til politi og påtalemyndighet. Det bidrar til en mer rettferdig rettsbehandling», forteller prosjektleder Marcis Esmits.

Laboratoriet i Riga har 50 ansatte og behandler om lag 3000 saker i året. 85 prosent av disse er kriminalsaker. Som en del av prosjektet skal det gjennomføres studiereiser til andre kriminallaboratorier i Europa, blant annet Kripos i Norge. ■

Flere av prosjektene Norge støtter har fokus på å gjøre de innsatte bedre rustet til et normalt liv etter endt soning.

Støtter Schengen-tilpasning

Norge støtter nær 60 prosjekter innen innsatsområdet Schengen og justissamarbeid i de baltiske landene, Bulgaria, Polen, Slovakia og Tsjekia. Flere av prosjektene innebærer samarbeid med norsk politi.

Norge ønsker å bidra til at gjennomføring av Schengen-samarbeidet i de nye EU-landene blir best mulig. Landene må ha riktig utstyr og infrastruktur til kommunikasjon, samarbeid, grensekontroll og kriminalitetsbekjempelse. Og det behøves kunnskap og motivasjon til aktivt å utnytte de muligheter og forpliktelser som følger av samarbeidet.

Politisamarbeid

Innsatsen i Polen er i hovedsak konsentrert om store prosjekter knyttet til anskaffelse av relevant Schengen-infrastruktur. Samlet støtte er på 106 millioner euro. Noen av prosjektene inkluderer samarbeid med norske politimyndigheter. Et av hovedmålene med samarbeidet er å knytte personlige kontakter og bygge nettverk med kolleger i Polen, samt bistå med råd i anskaffelsesprosesser.

I Tsjekia støtter Norge blant annet opprettelsen av landets SIRENE-kontor og opplæring av tsjekkisk personell i Schengen informasjonssystem (SIS). Et annet prosjekt skal bidra til å styrke kampen mot organisert kriminalitet og kriminelle nettverk. Det skal blant annet anskaffes utstyr som vil effektivisere etterforskningen. Norsk politi bidrar med opplæring.

Norge støtter kampen mot menneskehandel i Bulgaria gjennom det bilaterale samarbeidsprogrammet. Prosjektet omfatter kompetansebygging og styrking av politisamarbeid, og Politidirektoratet er norsk partner. I tillegg støttes et grenseovervåkingsprosjekt som er viktig for Bulgarias planlagte fremtidige medlemskap i Schengen. I dette prosjektet er Nera AS norsk partner. ■

Bedrer standarden i Latvias fengsler

Fengselsvesenet i Latvia og Norge har samarbeidet siden midten av 1990-tallet. Nå bidrar norske EØS-midler blant annet til å bedre forholdene i et ungdomsfengsel i Cēsu-regionen.

Ungdomsfengselet i Cēsu er det eneste i sitt slag i Latvia. Varetektsenheten befinner seg i bygninger som stammer fra midten av 1800-tallet. Standarden her er uakseptabel, og med støtte fra EØS-midlene bygges det nå en ny varetektsenhet.

Omskolingstiltak

Prosjektet i Cēsu er et pilotprosjekt innen forbedring av fengselsstandarder i Latvia. Den nye varetektsenheten skal leve opp til moderne standarder for fengselsbygg, og vil også huse ulike omskolingstiltak.

Soningsperioden for de fleste ungdommene er på mellom ett og tre år. I fengselet får de innsatte arbeidstrening innen trevirke og metallarbeid. Dette skal bidra til å gjøre de innsatte bedre rustet til et normalt liv etter endt soning.

Prosjektet i Cēsu inkluderer også samarbeid med fengselsmyndigheter i Estland og Norge. I september 2008 gjennomførte en latvisk delegasjon en studiereise til fengslene Ila, Ringerike og Halden. ■

Status i mottakerlandene i mai 2009

BULGARIA

EØS-ordningen: Støtten i Bulgaria er relativt jevnt fordelt mellom flere innsatsområder, men mest støtte går til prosjekter innen områdene helse og barn (5 mill. euro), kulturarv og miljø (begge 4 mill. euro) og utvikling av menneskelige ressurser (3 mill. euro). Det bulgarske NGO-fondet er på 2 mill. euro, mens stipendfondet utgjør 0,6 mill. euro. Prosjektene innen helse og barn bidrar til å utvikle barnehager og barnevern-institusjoner i bulgarske kommuner.

Bilateralt samarbeidsprogram: 20 mill. euro ble gjort tilgjengelig i november 2007, administrert av Innovasjon Norge. Per 30. april 2009 hadde mesteparten av støtten blitt fordelt til energiprojekter (6 mill. euro), Schengen-relaterte tiltak og bærekraftig produksjon (begge 5 mill. euro).

ESTLAND

Hovedinnsatsområder: Bevaring av europeisk kulturarv (8 mill. euro), helse og barn (7 mill. euro) og miljø (6 mill. euro) er de tre viktigste innsatsområdene i Estland.

Enkeltprosjekter og fond: Flere av prosjektene i Estland tar sikte på å redusere utslipp av drivhusgasser. Kulturarvprosjektene har bidratt til å restaurere og modernisere gamle herregårder og omgjøre disse bygningene f.eks. til skoler. Helseprosjektene har hatt som målsetning å hindre spredning av smittsomme sykdommer som hiv/aids og hepatitt B og C. Et eget fond på 5 mill. euro er satt av til regional utvikling og grensekryssende samarbeid.

Partnerskap: De sju partnerskapsprosjektene utgjør en femtedel av prosjektene i Estland.

HELLAS

Hovedinnsatsområder: Hellas mottar kun EØS-midler gjennom EØS-finansieringsordningen. Miljøvern er det klart største innsatsområdet med 13 mill. euro.

Enkeltprosjekter og fond: Blant miljøprosjektene er det tiltak for å forbedre det marine økosystemet i det østlige Middelhavet. Prosjekter for å gjenoppbygge økosystemet etter skogbranner mottar også støtte.

KYPROS

Et stipendfond på 1 mill. euro støtter utvekslingsopphold i Norge og de andre giverlandene for greske studenter og forskere.

Hovedinnsatsområder: Bevaring av europeisk kulturarv er hovedområdet for de individuelle prosjektene. NGO-fondet vektlegger helse og barn og dyktiggjøring av unge mennesker i det sivile samfunn.

Enkeltprosjekter og fond: Kypros er et av de minste mottakerlandene under EØS-midlene. 3 mill. euro er stilt til disposisjon for individuelle prosjekter, i tillegg til et NGO-fond på 1,5 mill. euro. Et av kulturarvprosjektene er et bi-kommunalt prosjekt med mål om å revitalisere buffer-sonen i Nicosia gjennom restaurering av en bygning og gjøre denne til et møtepunkt for dialog og samarbeid.

LATVIA

Hovedinnsatsområder: Støtten i Latvia er relativt jevnt fordelt over flere innsats-

områder, men de største områdene er utvikling av rettsvesenet med 9 mill. euro, utvikling av menneskelige ressurser med 7 mill. euro og regional utvikling med 6 mill. euro.

Enkeltprosjekter og fond: Rettsvesenprosjektene bidrar til utvikling av det latviske politivesenet og fengselssystemet, bl.a. tiltak for unge kriminelle. Støtten innen utvikling av menneskelige ressurser har gått til prosjekter for å modernisere offentlige sektor i Latvia, f.eks. med innføring av internett-baserte tjenester. Det er opprettet to NGO-fond på totalt 6 mill. euro og et miljøfond på 4 mill. euro.

Partnerskap: Det har vært stor interesse i Latvia for å finne norske partnere. Totalt 21 av de vedtatte prosjektene har norske partnere, flest innen feltene rettsvesen og helse/barn.

LITAUEN

Hovedinnsatsområder: Helse og barn er den klart største sektoren i Litauen med 30 mill. euro, fulgt av bevaring av europeiske kulturarv med 11 mill. euro.

Enkeltprosjekter og fond: Prosjektene innen helse og barn dreier seg bl.a. om utvikling av metoder for tidlig diagnostisering av sykdommer som kreft og tiltak for barn i barnevernsinstitusjoner. Fire fond er opprettet i Litauen, hvorav NGO-fondet på 5 mill. er det største. Et eget fond på 3 mill. euro støtter kommunesamarbeid mellom Litauen og Norge. I tillegg er det lansert et fond på 3 mill. euro for å styrke kommunenes administrative kapasitet.

Partnerskap: Partnerskapsprosjektene i Litauen finnes bl.a. innen feltene helse og kriminalomsorg.

MALTA

Status for ordningene: Det ble lyst ut 3,4 mill. euro til individuelle prosjekter på Malta. Av de åtte prosjektene går mesteparten av støtten til tiltak innen kulturarv og miljø. Det største prosjektet på Malta er etablering av et nasjonalt system for håndtering av oljeutslipp. Malta har ikke opprettet fond finansiert av EØS-midlene.

POLEN

Hovedinnsatsområder: Hele 115 prosjekter innen miljø og bærekraftig utvikling er vedtatt (totalt 111 mill. euro) og utgjør dermed de største innsatsområdene i Polen. Hovedmengden av miljøprosjektene i Polen dreier seg om energieffektivisering av offentlige bygninger og tiltak mot forurensning. Schengen/justissektoren beløper seg totalt til 106 mill. euro, og går i hovedsak til store prosjekter knyttet til anskaffelse av Schengen-relevant infrastruktur. Støtten til kulturarvprosjekter er på totalt 98 mill. euro. Prosjektene omhandler i hovedsak restaurering og renovering av historiske og religiøse bygninger. Innen helse og barn er det vektlagt folkehelseiltak og bedre sports-/rekreasjonsmuligheter for barn (60 mill. euro). Sektorene forskning og utvikling av menneskelige ressurser er begge på i overkant av 40 mill. euro.

Enkeltprosjekter og fond: Tre NGO-fond (37 mill. euro) har bidratt til å styrke det sivile samfunn i Polen. De tre fondene støtter aktiviteter innen feltene miljø, demokrati og sosiale spørsmål/likestilling. Det polsk-norske forskningsfondet (31 mill. euro) er viet partnerskapsprosjekter mellom norske og polske forskningsmiljøer. Kulturutvekslingsfondet for levende kultur støttes med

(9,5 mill. euro) forutsetter samarbeid mellom aktører i Polen og giverlandene. Stipendfondet for studentmobilitet og universitetssamarbeid er på totalt 12 mill. euro. Det har vært stor interesse for fondene i Polen og antall søknader har økt fra utlysning til utlysning.

Partnerskap: Antallet partnerskap i Polen utgjør om lag en firedel av prosjektene. Dette er en videreføring av den positive utviklingen i andelen partnerskap de siste årene. Spesielt innen forskning er det mange gode samarbeidsprosjekter, men også innen kulturarv og Schengen er det mange partnerskap. I tillegg kommer samarbeidsprosjektene under de ulike fondene.

PORTUGAL

Hovedinnsatsområder: Portugal mottar kun EØS-midler gjennom EØS-finansieringsordningen. Miljø/bærekraftig utvikling (til sammen 16 mill. euro) og kulturarv (6 mill. euro) er de største innsatsområdene i Portugal.

Enkeltprosjekter og fond: Miljøprosjektene er innrettet mot tiltak for marine miljøer, mens kulturarvprosjektene i hovedsak er støttet restaurering og bevaring av verne-

verdige bygninger og installasjoner. To NGO-fond på totalt 2 mill. euro støtter frivillige organisasjoner, særlig innen miljøfeltet. Stipendfondet i Portugal er på 1 mill. euro.

Partnerskap: Portugal utmerker seg med en høy andel partnerskap. Totalt 16 av 32 vedtatte prosjekter og fond har norsk partner. Dette illustrerer at norske miljøer oppleves som relevante og at partnerskap bidrar til utarbeidelse av gode prosjekter. KS deltar i et likestillingsprosjekt om hvordan lokale myndigheter kan legge til rette for at innbyggere skal kunne kombinere arbeids- og familieliv.

ROMANIA

EØS-ordningen: De største innsatsområdene er innen helse og barn (15 mill. euro), miljø og kulturarv (begge 8 mill. euro). Støtten innen helse og barn har bl.a. gått til utbedring av barnevernsinstitusjoner. Det er etablert et NGO-fond på 5 mill. euro og et stipendfond på 1 mill. euro. Av de totalt 43 prosjektene har 11 norsk partner.

Bilateralt samarbeidsprogram: Programmet administreres av Innovasjon Norge. 48 mill. euro ble gjort tilgjengelig i november 2007. Ved utløpet av april 2009 hadde mesteparten ▶

av støtten (23 mill. euro) gått til tiltak innen bærekraftig produksjon, fulgt av sektorene helse (8 mill. euro), miljø (7 mill. euro) og energieffektivisering (4 mill. euro). Prosjektene utføres både av offentlige myndigheter, NGO-er, fagforeninger og private selskaper.

SLOVAKIA

Hovedinnsatsområder: Mest støtte har gått til bevaring av europeisk kulturarv og miljøvern, begge med 14 mill. euro, fulgt av utvikling av menneskelige ressurser med 9 mill. euro.

Enkeltprosjekter og fond: Flere av miljøprosjektene omhandler bruk av fornybar energi og energieffektivisering. Støtten til kulturarv har blitt brukt til å restaurere kirker, rådhus, slott og andre historiske monumenter. Flere fond er opprettet i Slovakia; størst er de til sammen tre NGO-fondene til tiltak innen bærekraftig utvikling, menneskerettigheter og sosial inkludering.

Partnerskap: I Slovakia har 20 prosjekter norsk samarbeidspartner, primært innen innsatsområdene akademisk forskning, utvikling av menneskelige ressurser, miljø og regionalpolitikk.

SLOVENIA

Hovedinnsatsområder: Av de vedtatte prosjektene i Slovenia har mest støtte gått til kulturarv (6 mill. euro), deretter helse og barn samt miljø (hhv. 3 og 2 mill. euro).

Enkeltprosjekter og fond: Støtten innen kulturarv bidrar til utbedring av historiske byområder, inkludert utvikling av lokaler for kulturarrangementer. To fond er opprettet i Slovenia; NGO-fondet er på 2 mill. euro og et kombinert stipend- og forskningsfond utgjør 1 mill. euro.

Partnerskap: Fire av totalt 25 prosjekter i norsk partnere. I tillegg er flere norske aktører involvert i prosjekter under NGO-fondet.

SPANIA

Hovedinnsatsområder: Spania mottar kun EØS-midler gjennom EØS-finansieringsordningen. De to klart største innsatsområdene i Spania er miljøvern og bevaring av europeisk kulturarv (hhv. 17 og 15 mill. euro).

Enkeltprosjekter og fond: Miljøprosjektene støtter bl.a. tiltak for å forhindre ødeleggende skogbranner og for å bevare det økologiske

mangfoldet. Ett fond er etablert i Spania, et stipendfond på 2 mill. euro.

Partnerskap: KS deltar i et likestillingsprosjekt om hvordan lokale myndigheter kan legge til rette for at innbyggere skal kunne kombinere arbeids- og familieliv.

TSJEKKIA

Hovedinnsatsområder: Det klart største innsatsområdet i Tsjekkia er bevaring av europeisk kulturarv (43 mill. euro), fulgt av helse og barn (18 mill. euro) og utvikling av menneskelige ressurser (14 mill. euro).

Enkeltprosjekter og fond: Kulturarvprosjektene dreier seg i hovedsak om restaurering av historiske bygninger og digitalisering av historiske dokumenter. NGO-fondet i Tsjekkia er på 10 mill. euro og støtter prosjekter innen menneskerettighetsarbeid, tiltak for vanskeligstilte barn og ungdom, og miljøvern. Forskningsfondet utgjør 4 mill. euro. Stipendfondet på 3 mill. euro har hovedsakelig støttet utvekslingsopphold for tsjekkiske studenter i Norge.

Partnerskap: Til sammen 18 prosjekter i Tsjekkia har norsk samarbeidspartner. Samarbeidsprosjektene fordeler seg innen

innsatsområdene kulturarv, miljø og gjennomføring av Schengen-regelverk.

UNGARN

Hovedinnsatsområder: Kulturarvsektoren er den største i Ungarn (33 mill. euro), fulgt av utvikling av menneskelige ressurser og miljø, begge om lag 25 mill. euro. Innen miljøsektoren er miljøvern og energi-effektivisering de største innsatsområdene. Både prosjekter innen forskning og helse og barn støttes begge med 14 mill. euro.

Enkeltprosjekter og fond: De største fondene i Ungarn er det nasjonale NGO-fondet på 7 mill. euro, supplert av et eget miljøfond for NGOer på 1 mill. euro. Det er også opprettet to fond innen helse og barn. Et eget fond på 2 mill. euro støtter prosjekter i den ungarsk-ukrainske grenseregionen. Eksempel på et miljøprosjekt er rensingen av Balaton-innsjøen, den største ferskvannsinnsjøen i Sentral-Europa.

Partnerskap: Totalt 31 av de ungarske prosjektene innebærer samarbeid med norske aktører.

Begivenheter mai 2008 – april 2009

2008

Mai

- 11. Profileringskonferanse av EØS-midlene på VII Baltic Sea NGO Forum i Latvia
- 12. Lansering av ekspertfond i Latvia
- 12. Lansering av forskningsfond i Latvia
- 14. Regionalt seminar om EØS-midlene nordøst i Romania
- 21. Møte i FMC (Brussel)
- 22. Årlig møte med Hellas (Brussel)
- 25. Lansering av fond for regionalt og grensekryssende samarbeid i Slovakia
- 28. Årlig møte med Litauen, samt prosjektbesøk

Juni

- 5. Årsmøte med Spania, samt prosjektbesøk
- 6. Lansering av fond for grensekryssende samarbeid mellom Ungarn og Ukraina
- 11. Årlig møte med Polen, samt prosjektbesøk
- 19. Møte i FMC (Brussel)
- 30. Lansering av NGO-fondet i Romania

Juli

- 1. Lansering av NGO-fondet i Bulgaria

August

- 14. Lansering av fond for å fremme offentlig-privat samarbeid i Latvia

- 15. Lansering av fond for unge forskere i Ungarn
- 16. Lansering av fond for å styrke rettsvesenet i Ungarn
- 19. Møte i Konsultativ komité for samarbeidsprogrammet med Romania

September

- 3. Møte i FMC (Brussel)
- 4. Møte i Interdepartemental referansegruppe (Oslo)
- 9. Lansering av fond for grensekryssende samarbeid i Polen
- 10. Årlig møte med Ungarn, samt prosjektbesøk
- 11. Møte i Konsultativ komité for samarbeidsprogrammet med Bulgaria
- 11. Seminar om ekspertfondet i Tsjekkia
- 17. Lansering av fond for regionalt og grense-kryssende samarbeid i Latvia
- 24. Årlig møte med Latvia, samt prosjektbesøk

Oktober

- 8. Årlig møte med Slovenia, samt prosjektbesøk
- 10. Møte i Interdepartemental referansegruppe (Oslo)
- 10. Lansering av fond for miljø og bærekraftig utvikling i
- 13. Halvårlig møte med Romania
- 15. Halvårlig møte med Bulgaria

- 22. Møte i FMC (Brussel)
- 28. Erfaringsseminar i Bulgaria
- 30. Årlig møte med Kypros, samt prosjektbesøk
- 31. Lansering av forskningsfond i Ungarn

November

- 10. Erfaringsutvekslingsmøte for NGOer (Oslo)
- 12. Årlig møte med Malta (Brussel)
- 12. Seminar om anti-korrupsjon i Tsjekkia
- 19. Møte i FMC (Brussel)

Desember

- 4. Erfaringsseminar om EØS-midlene i Polen
- 9. Lansering av NGO-fondet på Kypros
- 10. Lansering av fond for grensekryssende samarbeid i Polen
- 11. Møte i FMC (Brussel)
- 12. Årlig møte med Estland, samt prosjektbesøk

2009

Januar

- 8. Lansering av fond for regionalt samarbeid mellom Litauen og Norge
- 21. FMC-møte i Brussel
- 31. Frist for innsending av prioriterte søknader fra mottakerlandene

Februar

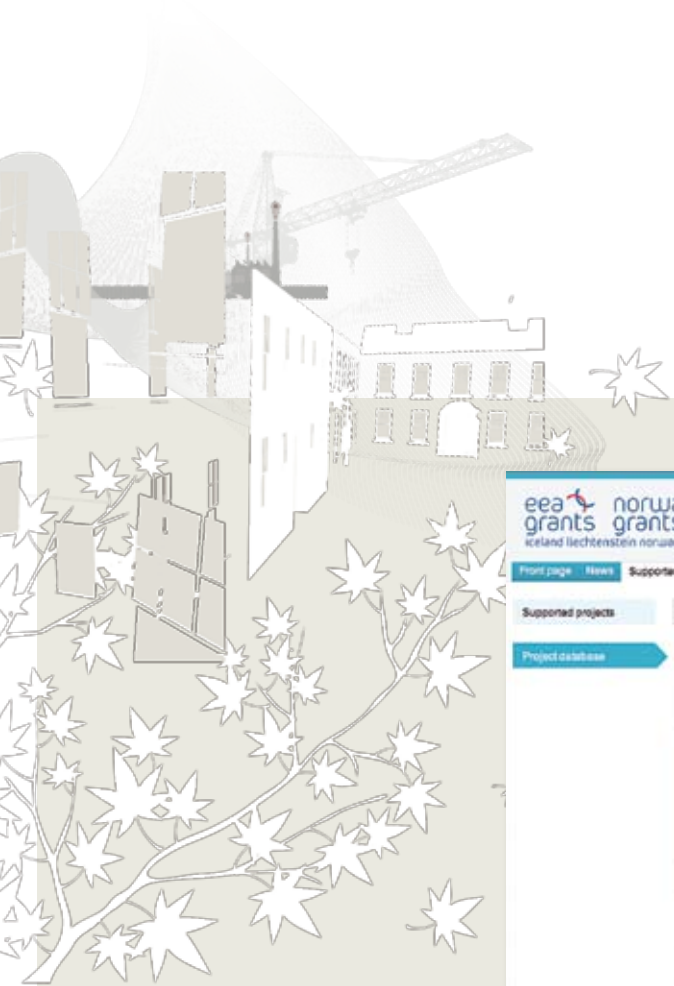
- 11. Lansering av utdanningsfond for miljøbevissthet i Ungarn
- 24. Lansering av stipendfond i Spania
- 26. Møte i Konsultativ komité for Samarbeidsprogrammet med Bulgaria

Mars

- 4. Møte i FMC (Brussel)
- 12. Lansering av stipendfond i Romania
- 18. Møte i Konsultativ komité for Samarbeidsprogrammet med Romania
- 19. Møte i Europaforum for frivillige organisasjoner om EØS-midlene (Oslo)
- 27. Lansering av NGO-fond for sosial integrasjon i Latvia

April

- 1. Møte i FMC (Brussel)
- 8. Lansering av stipendfondet i Hellas
- 15. Lansering av fond for like rettigheter i Ungarn
- 28.–30. Møte i FMC (Brussel)
- 30. Frist for å godkjenne prosjekter støttet av EØS-midlene

eea grants norway
iceland liechtenstein norway

Solidarity – Opportunity – Cooperation

Front page News Supported projects Priority sectors NGOs and funds For applicants Documents Beneficiary states Donor states About

Supported projects Front page Supported projects Project database

Project database

Project Database

Iceland, Liechtenstein and Norway have approved 1194 projects totalling € 1,165,869,866 in grant support. Use the search boxes below to query the database for funds or individual projects.

SEARCH FOR BLOCK GRANTS/FUNDS

---Select Country

---Select Fund

SEARCH >>

SEARCH FOR INDIVIDUAL PROJECTS

---Select Country

---Select Sector

---Select Subsector

SEARCH >>

SEARCH BY CASE NUMBER

SEARCH >>

LAST APPROVED

- CREATION AND ADOPTION OF GEOGRAPHICAL INFORMATIONAL SYSTEM FOR LUGNETS MUNICIPALITY - (2009-04-23 00:00:00)
- Development of a Digital map and a Geographical Information Database for the underground public infrastructure of RMI - (2009-04-16 00:00:00)
- National - NGO fund - (2008-06-26 00:00:00)
- Technical Assistance - (2008-02-08 00:00:00)
- COMPREHENSIVE APPROACHES IN HIVAIDS PREVENTION IN ROMANIA - (2009-04-29 00:00:00)

PRIORITY SECTORS

Informasjon om alle prosjekter og fond som støttes finnes på hjemmesiden til EØS-midlene:

www.eeagrants.org/projects

Utgitt av Utenriksdepartementet mai 2009.
Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer av denne publikasjonen fra:

Departementenes servicesenter
Kopi- og distribusjonsservice
publikasjonsbestilling@dss.dep.no
E-864-B

ISBN-978-82-7177-849-1

Design: Grafisk Form as
Trykk: RK Grafisk

Foto: Fernando og Sergio Gomes Guerra, NROS, Bohemian
Switzerland National Park, Tamas Bujnovszky, Zvonko Vrankar,
Paweł Altwęgier, Regional Environmental Center (REC),
Universitetet i Klaipeda, Jiri Havran, Suchopýr o.p.s.,
Thomas Bjørnflaten, Wide Open School Foundation, CEEE Zivica,
Instytut Oceanologii PAN w Sopocie, Cornelius Nelo, Latvian
Prison Administration, Sigrid Seim, Henrik Foyen Skjerve, Sidsel
Bleken, Helena Benyskova, Lars-Erik Hauge.

Utenriksdepartementet
Seksjon for Sentral-Europa
og EØS-finansieringsordningene

Telefon: 2224 3521
Telefaks: 2224 3737
E-post: seef@mfa.no
www.europaportalen.no

Sekretariatet i Brussel
Financial Mechanism Office (FMO)
Telefon: +32 2 286 1701
Telefaks: +32 2 286 1789
E-post: fmo@efta.int
www.eeagrants.org

www.europaportalen.no
www.eeagrants.org

